

SŁOWO WSTĘPNE

Konferencja Sekcji Psychiatrii Sądowej w Cedzynie, w której udział wzięło kilkunastu psychiatrów z Austrii, Holandii, Niemiec, Litwy, Estonii i Ukrainy, a także ponad 150 gości z Polski – psychiatrów, psychologów, przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, w tym przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury, a także Sądu Najwyższego, była w pełnym tego słowa znaczeniu spotkaniem międzynarodowym.

Interdyscyplinarny charakter sympozjum stał się już niejako tradycją głównie dlatego, że poszczególne konferencje organizowane przez Sekcję Psychiatrii Sądowej były z reguły poświęcane zagadnieniom orzecznictwa sądowo-psychiatrycznego i tematyce poczytalności. Oczywiście było, że zajmowanie się tym zagadnieniem staje się bezcelowe, gdy zainteresowane grupy zawodowe: psychiatrzy, prawnicy, a ostatnio także psychologowie mówią o tym oddzielnie. Zachodzące w świecie zmiany zmuszają psychiatrów do poruszania szerszych niż poczytalność zagadnień. Są nimi reguły współżycia społecznego, prawa pacjentów ujęte w nowych przepisach, jak np. w *Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego*.

Możliwości współpracy z krajami Europy Środkowej, dotychczasowe doświadczenia wyniesione z nawiązanych już kontaktów, nasuwają pytanie, czy wchodząc do struktur europejskich jesteśmy przygotowani nie tylko do dialogu, ale czy jesteśmy w stanie dostosować nasze przepisy do ustawodawstwa krajów tej wspólnoty.

Sympozjum w Cedzynie stworzyło możliwości przedstawienia uregulowań prawnych obowiązujących w krajach Europy Zachodniej, Centralnej i Wschodniej. Uczestnicy przesłali swoje opracowania na piśmie i dzięki wsparciu sponsorów i Ministerstwa Zdrowia mogliśmy wszystkie referaty tłumaczyć na język polski i angielski. Ułatwiało to ich percepcję i prowadzenie dyskusji.

Materiały z konferencji publikujemy w tym zeszycie *Postępów Psychiatrii i Neurologii*, aby umożliwić bliższe zapoznanie się z nimi. Chce-

my także udostępnić je tym członkom Sekcji, którzy z różnych powodów nie mogli uczestniczyć w Sympozjum.

Wybór tematu był podyktowany także wprowadzaniem przepisów zawartych w nowym kodeksie karnym, z którymi uczestnicy konferencji mieli okazję się zapoznać, wysłuchując referatów wygłoszonych na ten temat przez prawników. Pozostałe referaty dotyczyły nie tylko zagadnienia poczytalności, ale przede wszystkim koncentrowały się na prezentacji unormowań prawnych i przepisów prawa dotyczących: promocji zdrowia, zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi opieki zdrowotnej i pomocy niezbędnej dla życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Przedstawiono także uprawnienia i prawa obywatelskie chorych psychicznie w poszczególnych krajach. Pozwoliło to określić zróżnicowanie prawne w poszczególnych państwach, określić rodzaj i charakter zachodzących zmian, możliwości dostosowania obowiązujących unormowań prawnych do standardów w innych krajach. Z treści niektórych referatów wynikało, że istniejące w poszczególnych krajach rozwiązania są anachroniczne, tak co do problematyki przestępczości osób z zaburzeniami psychicznymi, jak i ich odpowiedzialności karnej i warunków, w jakich przebywają po zastosowaniu wobec nich środka zabezpieczającego. Zróżnicowanie możliwości leczenia i resocjalizacji tych chorych przedstawili bliżej koledzy z Holandii i Niemiec. Odbiegają one istotnie od stosowanych w krajach byłego Związku Radzieckiego.

Przedstawione materiały zawierają poglądy i opinie zmuszające do głębokiej refleksji nad przepisami, a przede wszystkim nad obecną praktyką orzeczniczą. Ostro rysuje się potrzeba zróżnicowania warunków, w jakich przebywają chorzy po zastosowaniu środka przymusu (wobec osób szczególnie niebezpiecznych dla porządku prawnego). Znaczenie tych rozważań podnosi fakt, że mają one nie tylko charakter rozważań teoretycznych, lecz także konkretnych

doświadczeń i rozwiązań modelowych. Wygłoszone referaty na pewno skłonią do wypracowania nowych propozycji i zmian w dotychczasowym modelu opiniowania o poczytalności i stosowaniu środka zabezpieczającego. Sygnały takiej potrzeby zawierają referaty gości z Litwy, Łotwy i Ukrainy. Zdajemy sobie sprawę, że potrzeba wiele czasu, aby problematyka i ranga proponowanych rozwiązań znalazły praktyczne odzwierciedlenie a w poszczególnych krajach. Nie wszystko bowiem zależy od środowiska psychiatrycznego. Toteż nie uważa-

my, aby tak rozległa problematyka wyczerpała ramy jednej konferencji. Traktujemy ją jako początek wspólnych poszukiwań, dialogu i pogłębionych analiz teoretycznych, a także wymiany doświadczeń poprzez wspólne szkolenia w formie stażów i wyjazdów do znanych ośrodków leczniczo-resocjalizacyjnych w krajach Europy Zachodniej.

Wszystkim Autorom składam gorące podziękowanie za wygłoszone referaty i przygotowanie ich do niniejszej publikacji.

Zdzisław Majchrzyk